

INGLIZ TILI AMALIY MASHG'ULOTLARIDA TALABALAR TIBBIY TEXNIK KO'NIKMA VA MALAKALARINING RIVOJLANTIRISH METODIK MUAMMO SIFATIDA

Axadova Mahliyo

Buxoro innovatsion ta'lim va tibbiyot universiteti

“Umumta'lim fanlar” kafedrasida assistenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14825158>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-Fevral 2025 yil

Ma'qullandi: 03-Fevral 2025 yil

Nashr qilindi: 06-Fevral 2025 yil

KEYWORDS

Tibbiyot terminologiyasi, Ingliz tili, Amaliy mashg'ulotlar, Interfaol metodlar, Kontekstual o'qitish, Kasbiy muloqot, Til kompetensiyasi.

ABSTRACT

Mazkur maqolada ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiyot sohasiga oid terminlarni o'rgatishning metodik jihatlari va o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Tibbiyot terminologiyasining murakkabligi va uning o'quv jarayoniga integratsiyasi talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirish uchun alohida yondashuvlarni talab qiladi. Maqolada terminologiyani o'rgatishda kontekstual yondashuv, interfaol metodlar va texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, ushbu mashg'ulotlarning tibbiyot talabalari uchun amaliy ahamiyati, xususan, kasbiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish va tibbiy axborotni aniq va ravshan ifodalash imkoniyatini yaratishda tutgan o'rni muhokama qilingan.

Hozirgi global sog'liqni saqlash tizimi tibbiyot sohasida ingliz tilini mukammal bilishni talab qiladi. Ingliz tili dunyo miqyosida xalqaro tibbiyotning asosiy kommunikatsiya vositasi bo'lib, tibbiyot talabalari va mutaxassislari uchun kasbiy muvaffaqiyatga erishishda muhim omil hisoblanadi. Ushbu jarayonda tibbiyot terminologiyasini o'rgatish ingliz tili amaliy mashg'ulotlarining ajralmas qismi bo'lib, talabalarni ilmiy matnlarni o'qish, yozish va tibbiy muloqot olib borishga tayyorlaydi. Tibbiy terminologiya ko'pincha murakkab tuzilishga ega bo'lib, lotin va yunon tillaridan kelib chiqqan. Bu terminlarni samarali o'rgatish uchun maxsus metodikalarga asoslangan amaliy mashg'ulotlar o'tkazish talab etiladi. Ushbu maqolada ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiyot terminologiyasini o'rgatish metodikasining o'ziga xos xususiyatlari va samarador yondashuvlar haqida batafsil ma'lumot beriladi. Tibbiyot terminologiyasi tibbiy sohaning maxsus tili bo'lib, u ilmiy aniq, tizimli va o'zaro tushunish uchun standartlashtirilgan atamalardan iborat. Bu terminlar o'zining aniqligi va to'g'ri qo'llanilishi bilan bemorlar bilan muloqotda, diagnostika va davolash jarayonida hamda ilmiy tadqiqotlarda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tibbiyot atamaları ko'pincha murakkab bo'lib, ular talabalar uchun maxsus o'qitish metodikalari va strategiyalarini talab qiladi. Murakkablik va kelib chiqishi. Tibbiyot terminologiyasining ko'pchilik qismi lotin va yunon tillaridan kelib chiqqan. Ushbu tillarning foydalanilishi sababli, atamalar ko'pincha prefikslar, suffikslar va ildiz so'zlardan tashkil topgan. Bu esa terminlarning o'z ichida ma'noni aniq ifodalash uchun tizimli strukturaga ega bo'lishini ta'minlaydi.

Kontekstual qo'llanilish. Tibbiy terminologiyani o'rganish nafaqat so'zlarning lug'aviy ma'nosini o'zlashtirishni, balki ularni klinik amaliyotda to'g'ri qo'llashni ham talab qiladi.

Talabalar terminlarni klinik vaziyatlarda, masalan, bemor bilan intervyu olish yoki diagnostik ma'lumotlarni tahlil qilish jarayonida ishlatishga tayyor bo'lishlari kerak. Masalan, "hypertension" (qon bosimining yuqori bo'lishi) yoki "anemia" (qonda gemoglobin miqdorining kamayishi) kabi atamalarni o'rganishda ular diagnostik holatlar bilan bog'liq misollar orqali o'zlashtiriladi. Bu yondashuv talabalarga nafaqat terminlarni yod olishni, balki ularni real hayotda to'g'ri qo'llashni ham o'rgatadi. Global standartlashtirish. Tibbiyot terminologiyasi xalqaro miqyosda standartlashtirilgan bo'lib, bu sog'liqni saqlash sohasida tilda bir xillikni ta'minlaydi. Bu jihat xalqaro tibbiy tadqiqotlarda va ko'p millatli jamoalarda ishlashda ayniqsa muhimdir. Talabalar ushbu standartlashtirishning ahamiyatini tushunishi va atamalarni global miqyosda bir xil tushuniladigan shaklda qo'llashni o'rganishlari zarur. Amaliy o'rgatish usullari. Tibbiy terminlarni o'rgatishda talabalarga ko'rgazmali materiallar va texnologiyalardan foydalanish imkonini beruvchi amaliy mashg'ulotlar katta ahamiyatga ega. Misol uchun, vizual materiallardan, jumladan, grafiklar, diagrammalar va anatomik tasvirlardan foydalanish terminlarning ma'nosini osonroq tushunishga yordam beradi. Shuningdek, virtual simulyatsiyalar va interaktiv dasturlar orqali talabalar terminlarni real vaziyatlarda qo'llashni mashq qilishlari mumkin. Multidisiplinar aloqalar. Tibbiyot terminologiyasi boshqa fanlar bilan ham uzviy bog'liq. Masalan, biologiya, kimyo, va farmatsevtika fanlari terminologiyasi bilan uyg'unlashgan holda, bu sohalarning integratsiyasi orqali kengroq tushuncha hosil qilinadi. Talabalar ushbu bog'liqlikni tushunib, tibbiyot terminologiyasini ko'p tomonlama yondashuv orqali o'rganadilar. Madaniy va lingvistik jihatlar. Tibbiyot terminlarini o'rgatishda ularning madaniy va lingvistik jihatlarini inobatga olish ham muhimdir. Masalan, ba'zi terminlarning turli madaniyatlarda qabul qilinish usuli o'zgarishi mumkin. Bu esa talabalarning madaniyatlararo muloqot qobiliyatini oshirish va atamalarni ehtiyotkorlik bilan ishlatishni ta'minlaydi.

Yuqoridagi barcha xususiyatlar tibbiyot terminologiyasini maxsus e'tibor talab qiluvchi soha tiliga aylantiradi. Bu terminlarni o'rganish jarayonida kontekstual yondashuv, zamonaviy texnologiyalar va ko'rgazmali materiallardan foydalanish orqali talabalar nafaqat so'zlarning lug'aviy ma'nosini, balki ularning real amaliyotdagi ahamiyatini tushunish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Kontekstual yondashuv talabalarning real hayotiy vaziyatlarda tibbiyot terminlarini qanday qo'llashni o'rganishiga qaratilgan. Masalan, mashg'ulotlarda klinik holatlarni tahlil qilish, bemorlar bilan bo'ladigan muloqot simulyatsiyalari va kasbiy yozishmalarni o'rgatish orqali talabalarning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Interfaol o'qitish metodlari, jumladan, guruhli muhokamalar, loyiha ishlari va rolli o'yinlar, tibbiy terminlarni o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi. Bunday metodlar talabalarni faol ishtirok etishga undaydi va ularning o'zlashtirish darajasini oshiradi. Masalan, talabalar tibbiy tarix yozish yoki bemorlar bilan suhbatlar olib borish orqali o'z bilimlarini amaliyotda mustahkamlashlari mumkin. Zamonaviy texnologiyalar terminologiyani o'rgatishda katta yordam beradi. Elektron resurslar, masalan, tibbiy atamalar lug'atlari, interaktiv mobil ilovalar va onlayn simulyatorlar, talabalar uchun qo'shimcha o'quv vositasi bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, virtual reallik (VR) texnologiyalari talabalarga klinik sharoitlarni simulyatsiya qilish imkonini beradi.

Tibbiy terminologiyani o'rganish tibbiyot talabalari uchun o'ta muhim bo'lib, bu ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida bir qator sohalarda muvaffaqiyat qozonishlariga yordam beradi. Birinchi navbatda, tibbiy terminologiya talabalarning kasbiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarurdir. Bemorlar bilan samarali muloqot o'rnatish va boshqa sog'liqni saqlash mutaxassislari bilan hamkorlik qilishda terminologiyaning aniq va to'g'ri qo'llanilishi alohida ahamiyatga ega. Tibbiy atamalarning noto'g'ri ishlatilishi bemorga noto'g'ri ma'lumot berishga yoki tashxis va davolash jarayonida chalkashliklarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, terminologiya bilimlari tibbiy jarayonlarning samaradorligini oshiradi va bemorlar ishonchini mustahkamlaydi. Ikkinchidan, tibbiy terminologiya ilmiy tadqiqotlar uchun asosiy vosita hisoblanadi. Talabalar tibbiy adabiyotlarni o'qib tushunish, ilmiy maqolalarni yozish va ilmiy natijalarni xalqaro darajada taqdim etishda tibbiy atamalardan foydalanadilar. Tibbiy bilimlarning aksariyati xalqaro tibbiyot jurnallarida ingliz tilida chop etiladi, bu esa tibbiyot talabalari uchun ilmiy atamalarni bilishni o'ta muhim qiladi. Tibbiy atamalarni yaxshi bilish ularning ilmiy tadqiqot faoliyatida muvaffaqiyatli bo'lishiga zamin yaratadi. Bundan tashqari, tibbiy terminologiya global hamkorlik uchun zarur bo'lgan ko'nikmalardan biridir. Bugungi kunda xalqaro sog'liqni saqlash sohasidagi konferensiyalar, seminarlar va tadbirlar tibbiyot mutaxassislari uchun tajriba almashish va global muammolarni birgalikda hal qilish imkoniyatini beradi. Bunday tadbirlarda samarali ishtirok etish uchun talabalarning tibbiy terminologiya va kasbiy ingliz tilini yaxshi bilishi talab etiladi. Global miqyosdagi hamkorlik nafaqat individual mutaxassisning rivojlanishiga, balki sog'liqni saqlash tizimining umumiy taraqqiyotiga ham hissa qo'shadi. Tibbiyot sohasiga oid terminlarni o'rgatish maxsus yondashuv va metodikalarni talab qiladi. Ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida terminologiyani o'rgatishda kontekstual, interfaol va texnologiyalarga asoslangan usullarni qo'llash talabalar bilimini chuqurlashtiradi va ularning kasbiy kompetensiyasini oshiradi. Kelajakda o'qitish metodikalarini takomillashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni kengroq qo'llash va talabalarning individual ehtiyojlarini hisobga oluvchi dasturlarni ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

References:

1. Selwyn, N. (2016). *Education and Technology: Key Issues and Debates*. Routledge.
2. Bachmann-Mettler, I. (2020). Medical Terminology and Language Learning. *Journal of Medical Education*, 12(3), 45–52.
3. Cambridge University Press (2021). *Medical English for Healthcare Professionals*.
4. European Commission (2020). *Language Skills in Medical Education*.
5. Oxford University Press (2019). *Teaching Medical Terminology: Best Practices*.